

INHOUD

	blz.
Inleiding	1
Algemeen	2
Financiële voorwaarden; eventuele staatsdeelneming in exploratie en exploitatie	
Exploitatie	3
Exploratie	6
Uitgiftebeleid en belangen Nederlandse bedrijfsleven	7
Bijzondere opmerkingen en vragen	7

VOORLOPIG VERSLAG van de commissie van rapporteurs voor het ontwerp van wet houdende regelen ten aanzien van het onderzoek naar en de winning van delfstoffen in of op het onder de Noordzee gelegen deel van het continentaal plat (Mijnwet continentaal plat).

Inleiding

Van verschillende zijden werd opgemerkt, dat de uitvoerige en gedegen behandeling van het onderhavige, zo belangrijke ontwerp van wet — en van de gehele materie waarop deze regeling betrekking heeft — in de Tweede Kamer het in deze Kamer mogelijk maakt, de uiteenzettingen te beperken tot de belangrijkste algemene aspecten van de te dezen ter sprake te brengen vraagstukken.

Sommigen der in de aanvang van dit verslag aan het woord zijnde leden voegden daaraan toe, dat ook de wijze, waarop de nieuw opgetreden Minister van Economische Zaken bij de bedoelde gelegenheid op een aantal problemen was ingegaan had bewerkstelligd, dat zij hun bijdrage betrekkelijk kort konden houden. Zij wilden er hierbij reeds in dit gedeelte van het verslag op wijzen, dat zij de in de Tweede Kamer door de aanneming van het amendement van de heer Blaisse c.s. (stuk nr. 25) in het wetsontwerp aangebrachte wijzigingen een grote verbetering van het voorstel achtten, al was de staatsrechtelijke constructie nu wel een min of meer merkwaardige geworden.

Van andere zijde gaf men te kennen in het vervolg van dit verslag de staatsrechtelijke problematiek, verbonden aan de regeling, zoals deze is geworden door de aanneming van het vorenbedoelde amendement, ter sprake te zullen brengen.

De leden, vóór de laatstvermelden aan het woord, merkten voorts op, dat zij de door hen wel ontwikkelde stelling, dat dit Kabinet moeilijk tot een gesloten constructief beleid kan komen, door de gang van zaken m.b.t. dit wetsontwerp tot nu toe bevestigd vonden. Politiek gezien, zo vervolgden zij hun betoog, was het interessant dat Minister Den Uyl de mogelijkheid tot staatsexploratie en -exploitatie in het wetsontwerp aanbracht. Politiek gezien was het voorts interessant, dat de meerderheid van de Tweede Kamer dit sliktte, hoewel tijdens de voorbereidende behandeling door dat Hoge College van dit wetsontwerp gedurende de periode van het Kabinet-Marijnen nimmer was gebleken, dat een aantal der confessionele partijen op dit punt desiderata had; politiek het meest interessant ten slotte was naar hun mening de aanvaarding van het amendement van de heer Geelkerken c.s. (stuk nr. 21) en van het reeds ter sprake gebrachte van de heer Blaisse c.s. (stuk nr. 25), waardoor het uitvoering geven aan mogelijkterwijs bij de wellicht juist in dit Kabinet vertegenwoordigde dogmatische vleugel van de Partij van de Arbeid op dit gebied bestaande denkbeelden praktisch in belangrijke mate kan worden belemmerd. Hetgeen eerst een belangrijke concessie aan de socialistische regeringspartner leek te zijn — zie de op 27 april door de nieuw-opgetreden Minister-President afgelegde regeringsverklaring (*Handelingen* blz. 1316, linkerkolom) — krijgt thans, aldus de hier

aan het woord zijnde leden meer het karakter van „donner et retenir”.

Deze leden namen op nader uiteen te zetten overwegingen niet aan, dat zij hun stem aan dit wetsontwerp zullen kunnen geven, ook al had de Tweede Kamer er veel in verbeterd en al lijkt de juridische opzet en uitwerking op zich zelf goed. Een woord van waardering voor deze gunstige omstandigheden mag, aldus deze leden, niet ontbreken.

Enige leden verklaarden, dat zij zich in het algemeen zouden hebben kunnen verenigen met dit wetsontwerp in de vorm, welke dit gedurende de behandeling ervan door de Tweede Kamer in de periode, waarin Minister Andriessen was opgetreden, had verkregen.

Ook vele andere leden achtten dit wetsontwerp van grote betekenis. De behoefte aan energie stijgt immers zeer snel. Gas en olie spelen een grote rol bij de bevrediging van deze stijgende behoefte. Zij verklaarden gaarne te willen medewerken aan een spoedige openbare behandeling van het ontwerp ook in deze Kamer en zij konden zich wat dit betreft geheel verenigen met de opvatting van de Minister (zie *Handelingen* blzz. 1687 e.v.).

Algemeen

Vele leden verklaarden van oordeel te zijn, dat de materie, waarop dit wetsontwerp betrekking heeft, praktisch alleen te regelen is bij een machtigingswet, omdat de situaties, waarin de delfstoffen kunnen worden aangetroffen, een geheel verschillend karakter kunnen hebben (omvang, diepte, poreusheid gesteente, aard en samenstelling van de delfstof).

De Staat, als zijnde degene, die beschikt over het recht tot uitgifte van vergunningen ter zake moet daarin, naar hun mening, binnen zekere grenzen vrij zijn om naar bevind van zaken te handelen.

Principieel verschillend is het, zo bleven zij van oordeel (zie *Handelingen*, blz. 1688, linkerkolom, of

a. de Staat een recht heeft om zijn aandeel in de waarde van het „delfstofvoorkomen” te valoriseren, een recht dus op een bepaalde heffing voor de onkosten, die de Overheid moet maken (het treffen en instandhouden van diensten en organen als de Mijnraad) dan wel

b. de Staat *direct* deelneemt in de ontginning van „delfstofvoorkomens”.

Ook verschillend ligt het probleem te dezen, zo stelden deze leden, in de gevallen, dat het de winning van aardgas dan wel die van aardolie betreft (zie *Handelingen*, blz. 1690, linkerkolom):

Aardgas zal, aldus deze leden, als regel veel meer via het gebruik van openbare nutsbedrijven en via het aardgasnet dat nu wordt aangelegd, gedistribueerd worden; het is in zekere zin meer algemeen gebonden; het heeft vaak een andere winningsmethode. Een bepaalde binding ten aanzien van de winning van een andere delfstof is mogelijk en denkbaar, maar zodanige binding is geen algemene regel.

Vervolgens speelt de spreiding tussen eigen verbruik en export een andere rol dan bij aardolie.

Aardolie kan — dit wilden de hier het woord voerende leden in het algemeen ter zake opmerken — op zeer verschillende wijze worden gewonnen, naar gelang van aard en voorkomen. De distributie en de afzet van aardolie vertonen verschillen met die van aardgas. Het transport van aardolie zal waarschijnlijk afwijkend zijn in verband met de *verdere* verwerking tot een produkt met handelswaarde. Verdere verwerking zal immers als regel bij aardgas niet nodig zijn, ofschoon te dezen — dit was deze leden niet onbekend — uitzonderingen voorkomen. Niettemin achtten zij het niet onjuist om de gelegenheid tot deelneming door de Staat open te houden, omdat de nu bekende omstandigheden zich kunnen wijzigen. Het door de Minister gebezigde argument (zie tweede nota van wijzigingen, stuk nr. 11, blzz. 2, rechterkolom en 3 linkerkolom), dat om strategische redenen staatexploitatie gewenst is, sprak deze

leden niet als bijzonder valabel aan, omdat bij de winningsvergunning in dit opzicht alle regelingen nog mogelijk zijn.

Volgens deze leden dient een gezond energiebeleid bij het stellen van deze voorschriften op de voorgrond te staan, ten doel hebbende, dat de eigen gemeenschap hiervan optimaal profijt trekt zodat dus geen politiek moet worden gevoerd, waarbij een snelle uitputting prevaleert. In dit verband maakten zij verschil tussen uitputting bij de ontginning van aardolie en bij die van aardgas.

Dezelfde leden wilden meer in het algemeen uiteenzetten aan welk vergunningstelsysteem zij de voorkeur gaven, alsmede welke principiële uitgangspunten daarbij de hunne zijn. Zij waren van oordeel, dat er een band moet zijn tussen een opsporings- en een winningsvergunning. Van hetgeen de Minister daaromtrent had opgemerkt hadden zij met belangstelling kennis genomen (*Handelingen* Tweede Kamer, o.m. blz. 1688, rechterkolom). Te veel en te sterk leeft men h.i. in de veronderstelling, dat het continentale plat in grote hoeveelheden delfstoffen bevat. Dit moet nog bewezen worden door de exploratie. Nog geenszins staat, aldus deze leden, vast, dat de mogelijkheden ook waarschijnlijkheden c.q. zekerheden zijn.

Een geslaagde exploratie dient, zo meenden deze leden op grond van het vorenstaande, onder te stellen voorwaarden ook recht te geven op een winningsvergunning.

De gemeenschap heeft, zo vervolgden zij hun betoog, een recht op een billijk aandeel in het delfstofvoorkomen, vast te stellen naar regels, afgestemd op de aard en omvang van het voorkomen en de plaats ervan in het Nederlandse, eventueel Europese energiepatroon.

Bij een regeling gebaseerd op een royalty-systeem naast de normale bijdragen, die uit de belastingwetgeving voortvloeien, zou volgens de aan het woord zijnde leden op de meest eenvoudige wijze aan dit recht worden voldaan. Een „sliding scale” aangepast aan aard en omvang van het voorkomen, verdiende h.i. daarom de voorkeur.

Voorwaarde voor een juiste tenuitvoerlegging van een regeling in de zin van het vorenstaande is, zo meenden deze leden, een behoorlijk toezicht, waarbij Mijnraad, Geologische Dienst en Staatstoezicht op voldoende wijze worden geëquipeerd.

Hierbij zal erop moeten worden gelet, dat een rationeel uitputtingsbeleid wordt gevoerd.

Van andere zijden bleek men er de voorkeur aan te geven in het vervolg van dit verslag — in het gedeelte gewijd aan de financiële voorwaarden, enz. — nader in te gaan op de wijze, waarop het gemeenschapsaandeel in het delfstofvoorkomen kan worden geregeld.

Vele andere leden gaven te kennen zich te kunnen verenigen met de uitgangspunten van het wetsontwerp: systematische exploratie van de bodemschatten, waarborgen voor een goed uitputtingsbeleid en een zo groot mogelijk profijt voor de gemeenschap. In hoeverre echter aan deze uitgangspunten volledig kan worden voldaan, kan h.i. slechts worden beoordeeld aan de hand van de bepalingen van de vast te stellen algemene maatregel van bestuur ex artikel 10.

Verscheidene leden merkten op, de doelstelling van het ontwerp als volgt te zien, nl.: hoe de voorheen onvermoede rijkdom aan kansen op het gebied van de energievoorziening zo goed mogelijk aan het algemeen welzijn dienstbaar kan worden gemaakt. Deze leden wensten verder hun grote waardering tot uitdrukking te brengen voor de bewindsman van wie het ontwerp in *eerste* instantie afkomstig was. Zij voegden hieraan toe, aanvankelijk van mening te zijn, dat het ontwerp door de wijzigingen, welke de huidige bewindsman heeft aangebracht minder goed dan tevoren aan bovenomschreven doelstelling is gaan beantwoorden. De amenderingen, welke het ontwerp tijdens de behandeling ervan in de Tweede Kamer had ondergaan, waarbij zij met name dachten aan die betrekking hebbend op de artikelen 4 en 10 van het ontwerp achtten zij in-tussen te dezen duidelijke verbeteringen.

Enige leden verklaarden eveneens — in aansluiting op het tevoren in dit verslag naar voren gebrachte — de voorgestelde wijzigingen door de tegenwoordige Minister aangebracht, weinig aantrekkelijk te vinden, in welke samenhang zij zich voor wat de amendementen van de heer Geelkerken c.s. en van de heer Blaisse c.s. betreft, bij de vóór hen aan het woord zijnde leden aansloten.

Financiële voorwaarden; eventuele staatsdeelneming in exploratie en exploitatie c.a.

Algemeen gaf men te kennen er de voorkeur aan te geven bij de bespreking van de vraagstukken, verband houdende met exploratie en exploitatie, afzonderlijk aandacht te besteden aan de op deze materie betrekking hebbende amendementen (van de heer Geelkerken c.s., stuk nr. 21 en van de heer Blaisse c.s., stuk nr. 25).

Voorts prefereerde men het om — gelet op de preponderantie van het vraagstuk ener eventuele staatsdeelneming in de winning van olie — met beschouwingen over deze problematiek in dit gedeelte van het verslag een aanvang te maken.

Exploitatie; financiële voorwaarden

Verscheidene leden achtten het duidelijk, dat het vraagstuk van een eventuele staatsdeelneming in de winning van aardolie het meest controversiële punt van dit wetsontwerp was geworden. De scheiding van opsporings- en van winningsvergunningen, welke scheiding het de Minister, na totstandkoming der wet, mogelijk zal maken, de mate van staatsdeelneming voor een bepaalde concessie tot aan het moment van het verlenen van een winningsvergunning open te houden, was te dezen, naar hun oordeel, tezamen met de gekozen regeling op het stuk ener eventuele staatsdeelneming, het minst bevredigende gedeelte van het ontwerp.

Op de beide genoemde kwesties zouden de hier aan het woord zijnde leden iets nader willen ingaan. Zij waren in de eerste plaats van oordeel, dat de discussie over een eventuele deelneming van de Staat in de oliewinning van meet af „op een verkeerd spoor is gezet”. Bij de beraadslaging over de regeringsverklaring van het nieuw opgetreden Kabinet, waarin kennelijk als compromis de mogelijkheid voor zulk een staatsdeelneming werd opgenomen (zie *Handelingen*-Tweede Kamer, blz. 1316, linkerkolom), had de Minister-President verklaard, dat men hier niet „dogmatisch” maar „praktisch” te werk zou moeten gaan (*Handelingen*-Tweede Kamer, blz. 1381, rechterkolom). Dit motief vindt men nu — aldus brachten deze leden in herinnering — voortdurend terug in de discussie over het onderhavige ontwerp. Wie zou „dogmatisch” willen zijn? Het begrip heeft — buiten de theologische wetenschap — op zich zelf reeds een kleur van afkeurenswaardigheid. En wie zou verder „onpraktisch” willen handelen? De ernst van het hier aan de orde zijnde probleem wordt, zo meenden deze leden, aldus ver sluierd door een in feite misleidende terminologie. Het gaat om de vraag, of men dit probleem in het licht wil plaatsen van principiële staatkundige opvattingen. Dat had de Minister, naar de mening dezer leden, in wezen ook gedaan (*Handelingen*-Tweede Kamer, blz. 1690, rechterkolom, e.v.). De bewindsman had zijn eigen principiële opvattingen niet verloochend. Dat siert de bewindsman. Men kan natuurlijk ook van een anders gericht beginsel uitgaan, aldus betoogden de hier aan het woord zijnde leden. In *beide* gevallen zal men echter „praktisch” te werk moeten gaan, „ieder geval op zijn eigen zakelijke merites moeten bekijken.

Wat is de opvatting nu van deze bewindsman? Deze blijkt het duidelijkst, aldus brachten de hier het woord voerende leden in herinnering, uit zijn uiteenzetting bij de behandeling van de zgn. Breedband-affaire (wetsontwerp nr. 8013) in de Tweede Kamer (zie *Handelingen*-Tweede Kamer, blzz. 1598 en 1599). Daar was door hem een aantal argumenten ten gunste van staatsdeelneming in het bedrijfsleven genoemd van zo wijde strekking, dat een begaan van deze weg noodzakelijk zal leiden tot een belangrijke uitbreiding van het zich in handen van de Staat bevindende deel van het bedrijfsleven.

Deze leden wilden niet nalaten, erop te wijzen, dat hier de bron van een ernstig politiek conflict kan liggen. Ook wanneer men zich bij wijze van politiek compromis neerlegt bij het concrete geval, dat thans aan de orde is, mag men niet vergeten, dat dit voor de bewindsman niet slechts een „praktische” zaak is, die hij „ondogmatisch” wil benaderen, doch integendeel veeleer een stap op een weg, op welke deze leden hem nauwelijks verder zullen kunnen volgen.

Voor wat betreft het concrete geval van een staatsdeelneming in de oliewinning wilden deze leden vervolgens erop wijzen, dat een kernpunt in de motivering van de bewindsman is de stelling, dat anders een optimale bate voor de Staat niet is te verkrijgen. Desgevraagd, ter gelegenheid van de openbare beraadslaging over dit ontwerp in de Tweede Kamer, ontkende de Minister, dat dit doel ook bereikbaar is met een winstaandeel (*Handelingen* Tweede Kamer, blz. 1690, rechterkolom). Deze stelling poneerde de bewindsman; hij bewees haar niet. Deze leden zouden met nadruk willen vragen, een duidelijke uiteenzetting te ontvangen over de vraag, waarom met een winstaandeel in plaats van een deelneming de nodig geachte optimale bate niet zou kunnen worden verkregen. Hetgeen de bewindsman in de bedoelde passage had laten volgen over het „onlogische” van zulk een winstaandeel achtten deze leden duister. Door het daarbij in het geding brengen van een risicofactor ziet men over het hoofd, dat de belangrijkste risico's op het desbetreffende moment — nl. na een geslaagde exploratie — achter de rug zijn. Voor het overige is deze factor voor het hier aan de orde zijnde probleem, naar het oordeel dezer leden, niet relevant. Die factor geldt nl. gelijkkelijk in het geval van een bedongen winstaandeel.

Het tweede belangrijke probleem, waarvoor de Minister een naar het inzicht der aan het woord zijnde leden niet gelukkige oplossing had gevonden was het tijdstip van bekendmaking dat staatsdeelneming wordt gewenst. Geheel konden zij instemmen met de mening van de bewindsman, dat de concrete besprekingen over een concrete concessie zich niet lenen voor openbare discussie. Maar in hoofdlijnen moeten de oliemaatschappijen weten waar zij aan toe zijn vóór zij met de exploratie beginnen. Ter zake moet in de in artikel 10 bedoelde algemene maatregel van bestuur worden neergelegd volgens welk criterium de Minister bij de onderhandelingen over een winningsvergunning te werk zal gaan. Men kan zich te dezen verschillende oplossingen denken. Gestaffelde „tarieven” bij verschillende omvang van de vondsten zijn bijv. — zo meenden deze leden, evenals te voren door vele leden was gesteld — denkbaar. Dit kan zowel voor de verschillende vormen van staatsinkomsten afzonderlijk (royalties, deelneming, bonussen, enz.), als ook — wat beter lijkt — voor de totale „Government-take”, afgezien van de opbouw daarvan. Aan welke totale „Government-take” denkt de Minister? 50 à 55 pct., zoals in Groot-Brittannië bijv., of meer?

Wanneer het bekend maken van de vorenbedoelde voorwaarden niet in voldoende mate van duidelijkheid gebeurt, frustreert men — aan deze vrees wilden deze leden uiting geven — een belangrijke doelstelling van het wetsontwerp, nl. het uitlokken van een maximale exploratie-activiteit. Een zodanige handelswijze is bovendien, zo meenden deze leden, onredelijk tegenover de eventuele concessionarissen. Indien de Staat de risico's van een mislukte — vaak kostbare — exploratie rustig voor rekening van de oliemaatschappijen laat, maar in de baten van een wel geslaagde exploratie wil participeren en met name in een voor de a.s. concessionaris aanvankelijk principieel onbekende mate, dan rijst bij de hier aan het woord zijnde leden de vraag, of zulks niet op zich zelf reeds in strijd komt met beginselen van behoorlijk bestuur.

Naar de mening van vele leden zou het billijk zijn, dat voor het verlenen van opsporingsvergunningen een zeker recht gegeven wordt ter compensatie ook van de kosten, die door de openbare diensten gemaakt moeten worden om toezicht te houden op de resultaten van de opsporing, ook dan wanneer een en ander niet tot een winningsvergunning leidt. Het kwam hun

uit billijkheidsoverwegingen juist voor, dat deze kosten als een winningsvergunning wordt verkregen, tot de voortbrengingskosten gerekend zullen worden (*Handelingen*, blz. 1694, linkerkolom e.v.).

Ook deze leden meenden, zo wilden zij hun eerdere uiteenzettingen op dit stuk van het verslag nader aanvullen, dat bij een winningsvergunning het heffen van een recht, aangepast aan de economische waarde van het delfstofvoorkomen naast het betalen van de vennootschapsbelasting het meest reële was en dat dit er ook toe zou kunnen leiden, dat de gemeenschap het optimale genot verkrijgt van zijn bodemrijkdommen. Deze leden achtten het niet aanbevelenswaardig, dat de Staat gaat delen in het ondernemersrisico.

Uitsluitend delen in goede risico's zou ook huns inziens zelfs onjuist te achten zijn. Naar hun mening dient de betaling aan de Overheid in totaal, dus met inbegrip van de vennootschapsbelasting, redelijk te zijn.

De prikkel tot ontginning moet, zo meenden ook deze leden, aanwezig te zijn. Dit klemde huns inziens te meer nu de nabuurlanden ons reeds in dit opzicht vóór zijn gegaan.

Bijzondere aandacht behoeft, zo was het oordeel van deze leden, het beleid ten aanzien van het bepalen van de grootte der toe te wijzen blokken en van hun aantal. Een te kleine omvang is in strijd met een lonende exploitatie. Een te grote oppervlakte kan leiden tot een niet oordeelkundige of oneconomische exploitatie. Het is daarom te verdedigen, dat een reductie wordt toegepast, indien van een exploratieovereenkomst tot een winningsovereenkomst wordt overgegaan. Hiermede kan, volgens deze leden, het uitputtingsbeleid in grote mate gediend zijn.

In de algemene maatregel van bestuur uit te vaardigen op grond van artikel 10 der wet moet deze regeling vastgelegd zijn, opdat de vergunninghouder weet, waaraan hij zich te houden heeft.

Een oppervlakterecht, zo vervolgden de aan het woord zijnde leden, kan ertoe bijdragen, dat tijdig tot een vrijwillig teruggeven besloten wordt.

Gestreefd moet worden, zo merkten de hier het woord voerende leden op in aansluiting op hetgeen in dit verband door hen reeds in het algemeen deel van dat verslag was gesteld, naar een rationeel beleid ten aanzien van de uitputtingspolitiek, waarbij het mogelijk moet zijn ook bijzondere methoden toe te passen.

Vele andere leden deelden mede met voldoening kennis te hebben genomen van de mate van zekerheid omtrent de winningsvoorwaarden, die de oliemaatschappijen wordt geboden bij het uitgeven van een opsporingsvergunning. De Minister maakt hier toch de uitdrukkelijke uitzondering, dat bij de uitgifte van de opsporingsvergunning nog geen zekerheid zal worden gegeven of aan de winningsvergunning de voorwaarde van staatsdeelneming zal worden verbonden. Hij wil dit immers ad hoc kunnen beslissen in het licht van de opsporingsresultaten. Deze leden konden zich bij dit standpunt aansluiten, aangezien de Minister duidelijk te kennen had gegeven (*Handelingen*-Tweede Kamer, blz. 1704, linkerkolom) „dat de Staat niet vrij is in het bepalen van die financiële voorwaarden en die financiële verplichtingen, maar voor zover en in de mate, waarin de Staat prijs stelt op de inschakeling van particuliere maatschappijen, is gebonden aan bepaalde grenzen”. De Minister is zich dus, zo constateerden deze leden, zeer wel bewust, dat hij enerzijds als goed koopman moet handelen, de opsporing en winning voor de oliemaatschappijen aantrekkelijk moet maken, maar dat hij anderzijds er steeds op bedacht moet zijn een optimale opbrengst te bedingen. De leden, hier aan het woord, achtten het een natuurlijke zaak dat de Staat bij een realisering van dit streven tevens risico kan gaan lopen en dientengevolge dan het risico voor de partner van de Nederlandse Staat zal verminderen, waarmede zij te dezen dus een andere gedachtegang dan de verscheidene leden vóór hen aan het woord volgden (Zie *Handelingen*, blz. 1691, linkerkolom).

Naar het oordeel van deze leden worden intussen wel de aan het vak inherente speculatieve elementen bij het aanvragen van een opsporingsvergunning vergroot, doordat omtrent de

staatsdeelneming eerst bij de aanvraag van een winningsvergunning wordt beslist. Verwacht men een vondst van gas, dan is van tevoren bekend, dat de winning met steeds vrijwel dezelfde voorwaarden van gemeenschapszijde zal kunnen worden uitgevoerd. Verwacht men echter een vondst van olie, dan komt men bij de calculatie te staan voor de keuze tussen verschillende nettowinstmogelijkheden en verschillende risico's, al naar gelang de Staat wel of niet in de winning zal deelnemen.

De Minister gaat, zo meenden de hier het woord voerende leden, terecht uit van de veronderstelling, dat de kans op behoorlijke resultaten bij exploitatie van het continentale plat groot is en dat dus oliemaatschappijen zich door de door hem te bevorderen voorwaarden niet zullen laten afschrikken (zie o.m. *Handelingen*, blz. 1687, rechterkolom).

Deze leden vroegen zich intussen wel af of niet de kans bestaat dat verschillende maatschappijen het nieuwe speculatieve element, dat een gevolg is van al of niet staatsdeelneming zo verschillend zullen interpreteren — ook in verband met hun belangen elders — dat de keuzemogelijkheden van de Minister tussen de aanvragende maatschappijen zullen worden verkleind of althans gewijzigd. Of meent de bewindsman, zo vroegen zij, dat de winning van olie op het continentaal plat zo aantrekkelijk is, dat zijn keuze mogelijkheid gehandhaafd blijft?

Deze leden gingen ervan uit, aldus wilden zij herhalen, dat de gemeenschap optimaal moet delen in de opbrengst van de bodemschatten en zij sloten zich gaarne aan bij de vele argumenten, die bij de behandeling van dit wetsontwerp in de Tweede Kamer naar voren waren gebracht vóór deelneming door de Staat.

Deze leden merkten voorts nog op, dat indien zij het goed hadden begrepen, staatsdeelneming in de winning van olie zich niet zal beperken tot afzonderlijke blokken, maar alle blokken zal omvatten, die aan de niet-staatspartner zullen worden uitgegeven.

Sommige leden waren, wat de kwestie van de deelneming van de Staat in de exploitatie aangaat het ook hunnerzijds uiteraard met de Minister eens, dat een dogmatische behandeling weinig zinvol is (nadere memorie van antwoord (stuk nr. 14), blz. 1).

In casu echter behoeft de Staat volstrekt niet op te treden om de exploitatie mogelijk te maken. Voorts is effectief overleg met de oliemaatschappijen toch wel op andere wijze te bereiken dan door staatsdeelneming. De Staat zal ook moeilijk achteraf als deelnemer eisen kunnen gaan stellen omtrent tempi, methoden, etc., die kostenverzwarend werken, nadat eenmaal een overeenkomst is tot stand gekomen.

In het algemeen gesproken geloofden deze leden, hetzij dat het kabinet — te oordelen naar de uiteenzettingen ter zake — de essentiële bij deze materie ter sprake komende kwesties niet geheel overziet, dan wel dat de mening, die de laatste jaren bij de Partij van de Arbeid post had gevat — nl. dat de Staat voor wat aangaat de contracten gesloten met betrekking tot de aardgaswinning te Slochteren niet „aan zijn trekken is gekomen” — het beeld te dezen te veel beheerst.

Natuurlijk vonden ook deze leden het juist, dat de Nederlandse gemeenschap, gebruikmakend van staatssoevereiniteitsrechten, zich behoorlijk laat betalen voor het verlenen van de gunst bodemschatten te ontginnen.

Om vast te stellen wat te dezen — hierop wezen vanuit hun gedachtegang ook reeds terloops vele andere leden, eerder in dit verslag aan het woord — behoorlijk is moet men echter ook de prestaties van oliemaatschappijen, en dan wel in wereldomvattend verband gezien in zijn overwegingen betrekken. Een deel van de kostprijs van olie bestaat nu eenmaal uit bedragen die werden uitgegeven voor wetenschappelijke research, ook in het verleden, en voor onderzoek en boringen welke tot niets hebben geleid. De hier aan het woord zijnde leden wezen erop, dat bijv. op Nieuw-Guinea voor f 350 mln. aan boringen en aan andere zaken werd uitgegeven waar zeer weinig tegenover stond, om van de verliezen, die de olieindustrie in Equador leed, maar te zwijgen.

Deze leden zouden hieruit willen afleiden, dat een Staat als Nederland met bovengenoemde factoren behoort rekening te houden en ervan uit dient te gaan, dat indien een oliemaatschappij binnen Nederlands staatsgebied succes heeft, dit een positief element is in een groot totaal complex, dat ook vele negatieve elementen bevat. Langzamerhand is wel een communis opinio ontstaan omtrent de vraag bij welk staatsaandeel een complex behoorlijk aantrekkelijk en exploitabel blijft. Maar dat complex dient dan te zijn, zo meenden deze leden, het Nederlandse deel van het continentale plat in zijn geheel, en de Nederlandse Staat behoort niet, wanneer er eens een gunstige uitslag op een bepaald punt is, daarop extra lasten te leggen. Het meningsverschil gaat in casu in wezen helemaal niet over de algemene vraag wanneer staatsdeelneming in bedrijven staatkundig of moreel geoorloofd is, maar uitsluitend over de toegespitste vraag of staatsdeelneming opgedrongen mag worden in de toevallige situatie, dat de betrokken ondernemer de Staat als Overheid extra nodig heeft, indien een onderdeel uit een veel groter en veel risico's opleverend bedrijfscomplex kans op belangrijke baten schijnt te bieden. Zuiver bedrijfseconomisch gezien is, gelet op het geheel van de economie van een petroleumaatschappij, het eventueel vergoeden van een onderdeel van exploratie-kosten, ten aanzien van een bepaalde geografische locatie dus, onvoldoende en wetenschappelijk onverdedigbaar.

Nog stelden ook de hier het woord voerende leden, dat de oliemaatschappijen moeten weten waar zij aan toe zijn vóór zij — en voor wat deze opmerking betreft constateerden deze leden, dat ook vele andere leden tot op zekere hoogte en een zeer groot aantal leden volledig hun opvatting deelden — „in zee gaan”. Het manipuleren met een mogelijk staatsaandeel als pressie-middel om een veronderstelde laatste marge uit de zaak te halen, achten deze leden op de boven ontwikkelde grond onaanvaardbaar, ook moreel onaanvaardbaar, nadat in de laatste 35 jaren zeer grote risico's in Nederland en omgeving door de oliemaatschappijen genomen waren, die tot het inzicht hebben geleid, dat er mogelijk gunstige kansen op het Nederlandse deel van het continentale plat bestaan, gunstige kansen, méér ook niet! Wanneer de Nederlandse Staat gaat overvragen, of indien de weg geopend wordt om te kunnen overvragen, blijven, zo vreesden ook deze leden met vele anderen vóór hen aan het woord, de grote maatschappijen misschien weg. Gaat de Regering met betrekkelijke kleine „outsiders” werken, die van tevoren het mes op de keel is gezet, dan ontstaat inderdaad de kans op roofbouw.

Volledigheidshalve merkten deze leden nog twee dingen op. Inderdaad is de aardgaswinning te Slochteren, zulks was deze leden bekend, een zeer groot succes geworden. Grondslag van dit succes is, behalve een aantal algemene factoren van deskundigheid en kapitaalcracht, het bestaan van bijzondere inzichten bij enkele leidende figuren, die bepaald niet in dienst van de Nederlandse Staat waren. Waarom dan getreurd, zo vroegen zij, indien de betrokken maatschappijen als gevolg van die inzichten c.a. fraaie financiële resultaten behalen, van welke de Staat overigens flink mee profiteert? Soevereiniteitsrechten ten aanzien van bodemstructuren op 3000 meter diepte zijn niets waard in economische zin. Die economische waarde is alleen het resultaat van veel denken en van grote investeringen. Particuliere ondernemingen stonden hierachter, en verkregen voor de Nederlandse volksgemeenschap enorme voordelen. De Staat droeg tittel noch jota bij — de staatsboringen naar kali 40 en 50 jaar geleden bijv. in Zuidbargo strandden in het tertiair — en krijgt alleen baten waarop niet was gerekend. Eerder reden tot erkentelijkheid dan tot beklag, aldus was de mening dezer leden.

De hier het woord voerende leden vroegen zich af, of niet te veel wordt vergeten welke uitzonderlijke importantie althans één oliemaatschappij voor de Nederlandse economie heeft, had en hebben zal, en voorts of de houding die thans door sommigen worden aangenomen — wanneer men aan andere delen van de wereld denkt — het Nederlandse financiële belang niet schaadt.

Vele andere leden, reeds eerder in dit gedeelte van het verslag aan het woord, waren van mening, dat in het vorenweergegeven betoog van sommige leden geheel voorbijgegaan was aan de positieve aspecten van staatsdeelneming in een zeer belangrijke economische activiteit. Zij doelden met name op de taken van de gemeenschap op het gebied van energiepolitiek (ook in E.E.G.-verband), machtsposities, werkgelegenheidspolitiek en conjunctuurpolitiek.

Ook de omstandigheid, dat andere landen wél invloed kunnen uitoefenen op de olie-exploitatie op het continentaal plat door middel van hun deelneming via staatsbedrijven, kan — naar het oordeel van de hier aan het woord zijnde leden — aanleiding zijn tot het creëren van een tegenwicht door de Staat der Nederlanden.

Enige leden verklaarden — zulks in aansluiting op hetgeen zij eerder in dit verslag meer in het algemeen reeds hadden opgemerkt — zich te kunnen verenigen met de visie van de ambtsvoorganger van de Minister met betrekking tot de staatsparticipatie (Zie memorie van antwoord (stuk nr. 6) blz. 6, linkerkolom, alsmede verslag van het mondeling overleg (stuk nr. 10) van de betrokken Commissie uit de Tweede Kamer met Minister Andriessen, blz. 3, rechterkolom).

Onjuist achtten zij het, dat de vroegere bewindsman — evenals trouwens de huidige Minister — zulks een geringe openheid had getoond met betrekking tot de inhoud van de algemene maatregel van bestuur ex artikel 10 der wet. Toegezegd werd en dat bleef dan voorlopig het haalbare maximum, aldus deze leden, dat de betrokken commissie uit de Tweede Kamer in het overleg zou worden betrokken (Verslag van het nader mondeling overleg, tevens eindverslag, stuk nr. 16, blz. 2, rechterkolom). Gelijk gezegd wisten deze leden het te waarden, dat intussen door de aanneming van het amendement van de heer Blaisse c.s. een controle achteraf op de inhoud van de bedoelde algemene maatregel van bestuur door de Staten-Generaal mogelijk was gemaakt.

Deze leden zouden gaarne vernemen, of de huidige bewindsman, nu voor het zomerreces de algemene maatregelen van bestuur in ontwerp gereed zouden zijn (zie verslag van het mondeling overleg stuk nr. 10, blz. 1), de Staten-Generaal niet méér zou kunnen tegemoet komen door dienaangaande alsnog nadere inlichtingen te verstrekken.

De tegenwoordige Minister denkt aan een staatsdeelneming in de winning, zo vervolgden deze leden hun betoog, hoewel deze activiteit toch niet kan worden gerangschikt onder die van de overheidsutiliteitsbedrijven. Zij brachten in herinnering dat indien de bewindsman in de memorie van toelichting bij de tweede nota van wijzigingen (stuk nr. 11) (blz. 2, rechterkolom), aanvoert, dat de winning van aardolie in vrijwel alle gevallen gepaard gaat met de winning van aardgas en dat indien de Staat uitsluitend zou deelnemen in de winning van aardgas dit moeilijkheden zou kunnen geven bij de verrekening van de exploratie- en produktiekosten voor wat betreft de zgn. gemengde putten, hij het had doen voorkomen alsof er te dezen iets geheel nieuws aan de hand is.

De verrekeningen, die hij op het oog had, behoren, aldus deze leden, niettemin voor de olie-industrie tot de dagelijkse routine. De hier het woord voerende leden brachten in dit verband in herinnering, dat na enig aandringen de Minister ook had moeten toegeven, dat aan de door hem geschetste moeilijkheden niet al te zwaar getild moet worden (nadere memorie van antwoord, stuk nr. 14, blz. 2, rechterkolom).

Vervolgens wilden ook deze leden aandacht schenken aan het probleem van de eventuele staatsparticipatie en de daarmee samenhangende vraagstukken.

De bewindsman heeft blijkbaar de bedoeling, zo wordt het, aldus deze leden, in de kring van potentiële „Noordzee-ondernemers” aangevoeld, dat hij behalve staatsparticipatie ook royalty en andere bijdragen wenst, zodat de Nederlandse wetgeving ter zake ongunstig zal afsteken bij die van de overige Noordzeelanden (Zie in deze zin ook de uitlating ter zake van de Minister bij de openbare beraadslaging over dit ontwerp in de Tweede Kamer, *Handelingen*, blz. 1694, rechterkolom).

Indien wel bekend is, zo vervolgden deze leden hun betoog, hoeveel de totale „Government take” bedraagt in Noorwegen, in Engeland, in Denemarken en in de Bondsrepubliek, dan valt toch moeilijk te begrijpen, waarom de Minister in de Tweede Kamer had opgemerkt, dat hij de financiële voorwaarden bekend zal maken alvorens de opsporing begint, doch dat hij geen zekerheid wenst te geven over het percentage van deelneming (*Handelingen Tweede Kamer*, blz. 1704, rechterkolom).

Dit impliceert, aldus deze leden, dat pas wanneer de vondst bekend is de staatsparticipatie vastgesteld zal worden. Zo de Minister slechts het maximum percentage bekend maakt (50 pct.) en dit zou aanhouden, dan komt, aldus hadden deze leden berekend, de „Government take” te liggen tussen de 80 à 90 pct. De hier aan het woord zijnde leden achtten het duidelijk, dat de oliemaatschappijen bij hun calculaties zullen uitgaan van dit maximum-percentage.

Hun voren weergegeven betoog ter zake afrondende merkten deze leden op, dat indien met een boorcampagne f 100 mln. per maatschappij gemoeid is, het aan Nederland toegewezen deel van het Noordzee-plat voor de betrokken ondernemer waarschijnlijk mening aantrekkelijk meer zal zijn.

In deze samenhang wilden deze leden gaarne vernemen, of de bewindsman de mededeling van zijn voorganger tot de zijne heeft gemaakt, waar toegezegd werd, dat deze de „government take” wilde richten naar de omliggende landen (Verslag van het (eerste) mondeling overleg, stuk nr. 10, blz. 5, rechterkolom).

Ook zouden zij gaarne worden ingelicht hoe de interesse bij de oliemaatschappijen is, gebaseerd op het wetsontwerp, zoals de Tweede Kamer dit nu heeft aanvaard. Als antwoord werd ter zake bepaald niet bedoeld een verwijzing naar het getal honderd (*Handelingen Tweede Kamer*, blz. 1687, rechterkolom), dat de president-directeur van de Standard-Oil van New-Jersey volgens de Minister zou hebben genoemd. Een bevestiging van deze geciteerde uitlating kon overigens tot dusverre nergens worden verkregen.

Indien de oliemaatschappijen geen antwoord zouden geven (of niet zouden kunnen geven?) dan zou dit, volgens de aan het woord zijnde leden zijn oorzaak vinden in de omstandigheid — en zij wezen hier met nadruk op — dat de Minister zijn totale „tarief” niet bekend maakt. Gelijk gezegd moet ook h.i. bij dit tarief inbegrepen worden gedacht het percentage van staatsdeelneming in de winning.

Exploratie

Sommige leden gaven te kennen, dat zij in sterke mate gekant bleven tegen staatsexploratie op het onderhavige gebied. Met erkentelijkheid hadden zij in dit verband kennis genomen van hetgeen Minister Den Uyl bij de openbare beraadslaging te dezen in de Tweede Kamer had opgemerkt (*Handelingen*, blz. 1692, rechterkolom) over de in comptabilité des activités de l'état (*Handelingen Tweede Kamer*, blz. 1692, rechterkolom). Deze leden voegden hieraan intussen toe, dat het huns inziens in de praktijk volmaakt onmogelijk zal zijn een staats-exploratie te ondernemen zonder schending van vertrouwen in de Staat als overheid. Men kan — het gebeurt zeer veel — het doen van seismologisch vooronderzoek aan derden opdragen, maar de interpretatie van de verkregen gegevens blijft voor eigen rekening. En die interpretatie is nu juist iets wat men qua basis en qua fysieke en geologische achtergrond uit boeken kan leren, maar die in haar praktische toepassing, wil zij kans op succes opleveren, moet berusten op een zeer grote hoeveelheid „know how” en vooral op de mogelijkheid vergelijkingen te maken met gedurende de voorafgaande jaren elders verkregen gegevens omtrent het verband tussen seismologische projecties en voor de oliewinning in concreto wezenlijke structuren in een bepaalde gebied. Juist in het Nederlandse gebied, zo vervolgden deze leden, waar het veelal om sterk begrensde, zij het soms op zich zelf rijke voorkomen gaat, geldt dit in het bijzonder. Bij het boren blijken zéér vaak door kleine onjuistheden grote misrekeningen plaats te vinden. Op de adviseurs van de Minister

wordt de welhaast onmogelijke taak gelegd geen rekening te houden met dingen, die zij nu eenmaal weten als ambtenaar. De bepaling omtrent de exploratie-mogelijkheid had, naar het inzicht dezer leden, derhalve behoren te vervallen. In het vervolg van dit verslag — bij de bespreking van de amendementen — wilden deze leden hieraan nog verdere aandacht schenken.

Het stemde vele andere leden tot voldoening dat in het debat aan de overzijde van het Binnenhof staatsdeelneming aan exploratie van gas en olie uitdrukkelijk als mogelijkheid was opengelaten, zij het met inachtneming van de procedure te dezen neergelegd in het amendement van de heer Geelkerken c.s. (stuk nr. 21).

Van verschillende zijden bracht men in herinnering, in het gedeelte van dit verslag, gewijd aan de problemen rondom de exploitatievergunningen, reeds terloops aandacht te hebben besteed aan de exploratie op het Nederlandse deel van het continentale plat.

De amendementen van de leden van de Tweede Kamer de heer Geelkerken c.s. (stuk nr. 21) en van de heer Blaisse c.s. (stuk nr. 25)

Sommige leden, die reeds eerder in dit verslag aandacht hadden besteed aan de problemen rondom een eventuele exploratie van staatswege, merkten op, dat het toekennen van de bevoegdheid tot exploratie door de Staat, gebonden aan een toestemming vooraf van de Staten-Generaal — zij hadden hierbij dus het oog op het amendement van de heer Geelkerken c.s. — naar hun mening een verwerpelijke slag in de lucht tegen een partijpolitieke achtergrond is.

Vele leden achtten het scheppen van de mogelijkheid tot „inspraak” van de zijde van het Parlement, welke mogelijkheid was tot stand gekomen tijdens de openbare behandeling van dit wetsontwerp aan gene zijde van het Binnenhof, door het amendement van de heer Geelkerken c.s. (stuk nr. 21) en door dat van de heer Blaisse c.s. (stuk nr. 25) een verbetering.

Enige leden vroegen zich af of de tegenwichten, ingebouwd in dit wetsontwerp door de aanneming van de reeds gememo-reerde amendementen, voldoende zwaar zullen blijken te zijn om na het totstandkomen der wet de ondernemer te interesseren in het Nederlandse deel van het Noordzee-plat. In ieder geval heeft de aanneming van het amendement van de heer Blaisse c.s. praktisch teweeg gebracht, zo meenden deze leden de feitelijke situatie te begrijpen, dat de belangrijkste discussies te dezen pas te verwachten zijn bij een wetsontwerp tot goedkeuring van de door de Minister te bevorderen algemene maatregel van bestuur op grond van artikel 10 van de wet, indien ten minste alsdan goedkeuring bij de wet door een voldoende aantal leden van de Eerste of van de Tweede Kamer zal worden gevraagd. Alsdan pas zal blijken of en, in hoeverre, de leden van deze Kamers bereid zullen zijn de beperkte „speelruimte”, welke in feite voor ons land hier overblijft, met realiteitszin onder de ogen te zien en de daaruit voortvloeiende eisen boven die van politieke compromissen te laten prevaleren.

Vele andere leden brachten in herinnering, dat zij eerder in dit verslag — in het gedeelte gewijd aan de exploratievraagstukken — reeds terloops aandacht aan het amendement Geelkerken c.s. hadden besteed.

Wat de staatsrechtelijke aspecten van het amendement van de heer Blaisse c.s. betreft wezen verscheidene leden erop, dat bij hen enige onzekerheid bestaat met betrekking tot de vraag of artikel 10, zoals het thans luidt, staatsrechtelijk door de beugel kan. Deze tot dusver ongebruikelijke figuur, nl. een algemene maatregel van bestuur, welke, al naar de wens van één der Kamers, resp. van een bepaald aantal kamerleden,

bij de wet moet worden bekrachtigd, kwam hun voorshands weinig gelukkig voor, ook indien men na veel wikken en wegen zou moeten aannemen, dat hieraan niets uitdrukkelijk in de weg staat. De hier aan het woord zijnde leden namen aan, dat inmiddels de Minister zich, in overleg met zijn ambtgenoot van Justitie, voor wat dit vraagstuk aangaat, wel iets nader zal hebben georiënteerd. Kan de eerstbedoelde bewindsman — zo vroegen zij — ter zake iets mededelen?

Hieraan zou tevens de vraag kunnen worden verbonden, hoe eventueel tot wijziging kan worden overgegaan, indien uit het overleg met de volksvertegenwoordiging de wenselijkheid van zulk een wijziging zou blijken.

Uitgiftebeleid en belangen Nederlands bedrijfsleven

Vele leden vestigden er de aandacht op, dat in de Engelse „regulations” bij toewijzing een voorkeur naar voren komt voor de in Engeland gevestigde maatschappijen. Denkt de Minister, zo vroegen zij, bij toewijzing van blokken in het Nederlands territorium de plaats van vestiging der maatschappijen ook als een der belangrijkste punten te laten gelden, naast bekwaamheid in exploratie en exploitatie, financiële draagkracht en inschakeling in het binnenlands energiebeleid?

Voorts wilden deze leden nader vernemen of het in het voornemen van de Minister ligt om, alvorens tot uitgifte over te gaan, met de gegadigden overleg te plegen:

- a. over de technische aspecten van exploratie en exploitatie;
- b. over de financiële regelingen van de te betalen vergoedingen voor exploratievergunningen;
- c. over de hoogte van de afdracht bij exploitatie;
- d. over de mogelijke deelneming door de Staat in exploratie en ontginning;
- e. over de regeling van de werkverplichting;
- f. over het teruggeven van verkende blokken.

Enige leden voegden hieraan de vraag toe of het vorenbedoelde overleg niet reeds in het kader van de voorbereiding van de algemene maatregel van bestuur ex artikel 10 van de wet had plaats gevonden.

Algemeen werd verklaard, met instemming kennis te hebben genomen van het betoog van de Minister in de Tweede Kamer met betrekking tot het bevorderen van de inschakeling van het Nederlandse bedrijfsleven (*Handelingen* Tweede Kamer, blz. 1687, rechterkolom e.v.).

Men wilde in dit verband de bewindsman de vraag stellen of — en zo ja op welke wijze — hij bedoelde inschakeling door zijn concessiepolitiek zou kunnen bevorderen.

Bijzondere opmerkingen en vragen

De verhouding tot Mijnwet-1810.

Vele leden gaven wederom uiting aan de mening, dat ook voor het vasteland en voor de territoriale zee de Mijnwet-1810 reeds lang is achterhaald. Voor de tegenwoordige omstandigheden is deze oude wet beslist niet geëigend. Naar hun mening had deze wet chaos veroorzaakt en tot kapitaalverspilling geleid en zij achtten dan ook een buiten werking stellen ervan — zoals in het verleden reeds is voorgekomen — gewenst. Naar hun mening moet zowel de exploratie als de exploitatie op land aan voorschriften worden gebonden, welke voorschriften nader moeten worden uitgewerkt. Deze leden, waarbij zich vele andere leden aansloten, betuigden dan ook hun instemming met hetgeen de Minister aan de overzijde van het Binnenhof had medegedeeld (*Zie Handelingen*, blz. 1694, rechterkolom) met betrekking tot de voorbereiding van de wijziging van de Mijnwet-1810.

Het Verdrag van Genève inzake het Continentaal Plateau van 1958

Vele leden deelden niet de mening van de Minister, dat het verdrag van Genève zich uitspreekt voor staatsexploratie en

staatsexploratie (zie *Handelingen* Tweede Kamer, blz. 1689). Dit verdrag spreekt zich, aldus deze leden, uit over de soevereine rechten van de Staat (zie artikel 2 van dit verdrag). Dit betekent huns inziens dat de Staat bevoegd is regels (voorschriften) op te stellen ten aanzien van exploratie en exploitatie. Enige leden sloten zich bij het vorenweergegevene aan.

Continentaal plat en E.E.G.

Vele leden, die ervan hadden kennis genomen, dat bij de openbare beraadslaging ter zake in de Tweede Kamer de Minister nog weinig positiefs had kunnen mededelen over de vraag of het E.E.G.-Verdrag van toepassing is voor wat betreft gedragingen op het Nederlandse deel van het continentale plat (*Handelingen* Tweede Kamer, blz. 1695, linkerkolom), bleven van mening, dat het noodzakelijk zal zijn spoedig tot een uitspraak ter zake te geraken. Zijn hierover door de Minister reeds besprekingen ingeleid?

Grenzen van het continentale plat

Vele leden vroegen, hoe ver men thans gevorderd is met de onderhandelingen over de vaststelling van de definitieve grenzen van het continentale plat en de daarmee verbonden zijnde regelingen ten aanzien van overlopende structuren. Zij achtten deze kwestie te meer urgent nu in het aan het Verenigd Koninkrijk toegewezen deel van het plat reeds blokken uitgegeven zijn, welke grenzen aan het Nederlands gebied. Intussen interesseerden de hier het woord voerende leden zich vooral voor de tot stand te brengen regeling met de Bondsrepubliek Duitsland welke wellicht betrekking zal hebben op het (mogelijkerwijs) meest interessante gebied. Het was hierbij deze leden bekend, dat de regeling op dit stuk het meest omstreden is. Nochtans is huns inziens juist te dezen een spoedige afdoening noodzakelijk.

Overlopende structuren

Vele leden merkten op dat het vraagstuk der overlopende structuren vraagt om nadere regelingen, en wel detailregelingen die van geval tot geval kunnen verschillen. De regelingen zoals opgesteld in de Eems-Dollardovereenkomst zijn, naar het inzicht van deze leden, te globaal, omdat zij geen rekening houden met de configuratie, noch met de aard en de omstandigheden van het delfstofvoorkomen.

Werkverplichting

Vele leden merkten op, dat een duidelijk werkprogramma een essentieel bestanddeel moet vormen van de te sluiten overeenkomst.

Een duidelijk en goed toezicht hierop door de organen van de Staat achtten zij hierbij noodzakelijk, hetgeen betekent, dat deze organen daarvoor ook over een goede outillering voor wat betreft personeel en materieel moeten kunnen beschikken.

Staatsoverzicht

Vele leden, die tevoren hadden opgemerkt, dat de tot toezicht op het naleven der onderscheidene overeenkomsten met de oliemaatschappijen geroepen organen van de Staat goed geoutilleerd zullen moeten zijn, stelden, dat het Staatstoezicht op de mijnen de eerstaangewezen is om deze taak te verrichten. Zij achtten het geen bezwaar, dat hierbij soms personeel betrokken zal zijn, dat tevoren in dienst van oliemaatschappijen ervaring heeft opgedaan. Integendeel, door de verkregen kennis zou dit zelfs vaak een voordeel kunnen blijken te zijn.

De ervaring opgedaan bij het toezicht op de steenkolenmijnen pleit — zo meenden zij — voor deze figuur, waarbij zij gaarne mededeelden, dat naar hun oordeel de Nederlandse ervaring in dit opzicht gebleken is beter te zijn dan de buitenlandse, waar het toezicht houdende personeel vaak de praktijk onvoldoende kent.

Geologische dienst

Vele leden waren ervan overtuigd, dat het omzetten van de Geologische Stichting in een onafhankelijke rijksdienst als

een noodzakelijkheid moet worden beschouwd in de nieuwe constellatie. Aangezien dit orgaan een creatieve taak zal krijgen, zal — aldus deze leden — deze dienst hier ook voor moeten worden ingericht.

Afzet produkten

Ziet de Minister, — zo vroegen verscheidene leden — definitief af van verwerking en van eventueel verkoop van olie en olieprodukten door de Staat (Zie o.m. *Handelingen*, blz. 1690, rechterkolom).

Eventuele herziening concessie „Slochteren”

Wenst de Minister, — zo vroegen dezelfde leden — de N.A.M. te bewegen tot herziening van de concessievoorwaarden van „Slochteren” mede door het concessiebeleid op het plat daarbij te betrekken (*Handelingen Tweede Kamer*, blz. 1696, linkerkolom).

Nieuwe gasvondsten op het vaste land

Welke zijn de laatste gegevens — zo vroegen deze leden verder — met betrekking tot gasvondsten op het vasteland?

Visserijbelangen

Voorts stelden enige leden de vraag of de belangen van de visserij, met name tijdens de exploratie, waar explosies en chemicaliën schade aan de visstand kunnen toebrengen, voldoende worden behartigd in de concessievoorwaarden (zie artikel 26, 1, onder *a* van het wetsontwerp)?

Kunnen de vissers in het concessiegebied bij de boortorens blijven vissen?

Aldus vastgesteld 27 juli 1965.

RAEDTS
VAN DER WAERDEN
ZIJLSTRA (voorzitter)
BÜHRMANN
VAN RIEL
VAN DER SPEK
VAN OMMEREN-AVERINK.